

Samuel Johnson: English Dictionary

Bogen

A Dictionary of the English Language in which the Words are deduced from their Originals and illustrated in their different Significations by Examples from the best Writers to which are prefixed a History of the Language and an English Grammar : Vol. 1-2.

6. ed.. 1785. 2 bd.

Sprog: Engelsk

Dr. Johnsons ordbog fra 1755 er en milepæl i det engelske sprogs udvikling. For første gang udarbejdedes en ordbog, hvor de enkelte ord blev forklaret ud fra konkrete eksempler på deres anvendelse og forekomst i litteraturen. Herved skabtes ikke blot en "kanon" over den engelske litteratur på Dr. Johnsons tid, men tillige et forbillede for en lang række nationale ordbøger både i og uden for England langt op i tiden, f.eks. vores egen *Ordbog over det danske sprog* (se eksempler på <http://ordnet.dk/ddo>).

Bogen er genudgivet talrige gange og kan i dag også studeres digitalt på

<https://archive.org/details/dictionaryofengl01johnuoft>. Haderslev Katedralskoles eksemplar af ordbogen er en 6. udgave fra 1785. Af stempelmærket forrest fremgår, at bogen en overgang har været opstillet på Haderslev Bibliotek.

Forfatteren

Samuel Johnson (1709-84) var boghandlersøn fra byen Lichfield nord for Birmingham i England. 1737 slog han sig ned i London, hvor han levede til sin død.

Hans arbejdskraft var enorm. Ud over ordbogen engagerede han sig i stort set alle sider

af Londons frodige åndsliv i midten af 1700-tallet. Således udgav han to gange ugentligt – samtidig med sit arbejde med ordbogen – tidsskriftet *The Rambler* med essays primært af religiøs og moralsk indhold – en yndet genre i engelsk litteratur på den tid.

Mest berømt er måske den biografi, som hans gode ven og arbejdsfælle James Boswell skrev om ham efter hans død: *The Life of Samuel Johnson*. Den er i dag en af de berømteste biografier på engelsk og siges desuden at være den mest læste bog i England næst efter Biblen!

Skolen ejer naturligvis biografien i dansk oversættelse fra 1942.

Baggrunden

Dr. Johnsons ordbog fra 1755 skal ses i sammenhæng med den videnskabelige udvikling i England i oplysningstiden. Vi befinder os på randen af den industrielle revolution, der i anden halvdel af 1700-tallet slog igennem med fuld styrke i England som det første sted i verden.

Efter den såkaldte "glorværdige revolution" i 1688 undgik England mange af de politiske omvæltninger, der prægede andre europæiske lande. Tiden blev præget af naturvidenskabelige landvindinger – f.eks. Newtons fysik – og en åbning ud mod omverdenen, der modsvarede nytænkning og pragmatisk empirisme, ikke mindst i form af kravet om eksakthed. Selv stod Dr. Johnson i personlig kontakt med nogle af tidens berømteste engelske intellektuelle, bl.a. filosofen David Hume (*An Enquiry Concerning Human Understanding*, 1748), økonomen Adam Smith (*The Wealth of Nations*, 1776) og historikeren Edward Gibbon (*The Decline and Fall of the Roman Empire*, 1776-88).